

Modige frontkæmpere i det globale Syd

Seks personlige beretninger om indsatsen for en bæredygtig udvikling

Undervisningsvejledning

Hæftet er målrettet undervisningen i geografi/naturgeografi og samfundsfag på gymnasiet og HF, og kan også anvendes til tværfaglige projekter, studieretningsprojekter (SRP) samt almen studieforberedelse forløb (AT), og indgå i f.eks. en temauge.

Hæftet kan danne udgangspunkt for undervisningsforløb om bæredygtig udvikling i det globale Syd, eller det kan bruges som supplement i andre forløb og i sammenhæng med andet undervisningsmateriale, hvor det kan bidrage med konkrete cases fra fire lande i Syd: Tanzania, Kenya, Nigeria og Indien. Alle cases handler om presserende problemer på miljø- og klimaområdet i Afrika og Indien, og om mennesker, der på trods af mange udfordringer, gør en stor indsats lokalt for at fremme en mere bæredygtig udvikling.

I hæftet er der en række forslag til, hvordan eleverne kan arbejde med f.eks. artikler, oplæg, diskussion, rollespil, events, digte og analyser. I denne undervisningsvejledning bliver disse forslag uddybet og der er links til supplerende materiale. Vejledningen er bygget op som et forslag til et tværfagligt forløb over 5 sessioner, men kan også bruges på andre måder. Hæftet er målrettet, så det kan bidrage til at udfylde en række krav i læreplanerne, se mere om dette nederst i denne vejledning.

Forslag til undervisningsforløb: (f.eks. 5 x 2 timer)

1. Dobbelttime: Fattigdom, miljø og ressourcer, samt 2015 målene

Bed som forberedelse eleverne læse de tre indledende afsnit (s. 4-7) og case 1 om små-skala guldminedrift i Tanzania "Jagten på guld har en høj pris" (s. 8-13). Notér de vigtigste punkter fra hver tekst.

Samfund:

Lav en introduktion om processen med FN's fattigdomsbekæmpelse, 2015 målene og Post 2015 målene. Læs f.eks. mere her:

[http://www.dk.undp.org/content/denmark/da_dk/home; www.2015.dk;](http://www.dk.undp.org/content/denmark/da_dk/home; www.2015.dk)

http://www.dr.dk/Undervisning/Gymnasium/Samfund/International+politik/fn_2015_maal/Forside.htm

Vis et par udvalgte filmklip om Post 2015 målene herfra: <http://batavia.dk/verden-i-dine-hander.html>

Bed eleverne diskutere i grupper og lave et oplæg til næste lektion f.eks. om de pkt. der står i hæftet s. 13.

Eleverne kan som led i hjemmearbejdet se de andre filmklip om Post 2015 målene på nettet. Inddrag evt. også forslagene på s. 7.

Bed dem inddrage noget statistisk materiale, f.eks. kan de sammenligne data fra flere lande og udvikling i data over tid. De kan f.eks. lave tabeller eller diagrammer. Gør dem opmærksom på at de skal huske kilder og evt. kommentarer til forudsætninger (den måde data er fremkommet på). De kan f.eks. finde data her: www.globalis.dk; www.udviklingstal.dk; www.faostat.fao.org

Natur:

Brug 2. time til at gå i dybden med guldudvinding. Der findes en lille film om metoderne til udvinding af guld i små skala guldminedrift vha. borax metoden: <http://www.youtube.com/watch?v=X6Sawj0HyF0>

Diskuter muligheden for genanvendelse af ressourcer, herunder metaller til elektronik over for omkostningerne ved udvinding af nye ressourcer. Diskuter hvad det vil betyde for de mennesker, der lever af små-skala guldminedrift, hvis efterspørgslen og dermed prisen går ned. Kan disse mennesker hjælpes til at finde en alternativ levevej eller kan der skaffes mere sikre job i minesektoren lokalt?

Inviter en ekspert i små-skala guldminedrift, spørg f.eks. Peter Appel fra GEUS, der har erfaring med oplæg og diskussion i gymnasieklasser. Sæt en ekstra time af til dette.

2. dobbelttime: Klimaforandringer, tørke og træer - og klimaforhandlinger

Samfund og natur:

Bed som forberedelse eleverne læse case 2 om Kenya s. 14-17. Hvis de ikke tidligere har læst s. 6-7, så bed dem læse det også. Bed dem endvidere søge på nettet og andre steder efter aktuelle artikler, nyhedsklip mv. om klimaforhandlingerne, og bed 3 elever om at præsentere et input herfra (3-5 min.) til en fælles diskussion.

Brug første time på præsentationer de har forberedt fra sidste gang.

Brug anden time på temaet klimaforandringer. Start lektionen med et kort oplæg om klimaforandringer og klimahandlingerne. Dernæst kan de tre elever holde deres oplæg, og derefter lægger du op til diskussion om f.eks. flg. spørgsmål:

1. Tror I det vil lykkes at lave en ny global aftale om reduktion af udledning af drivhusgasser ved topmødet i Paris i december 2015? Hvilke lande får betydning og hvordan er udmeldingerne fra f.eks. USA, Kina, EU, Rusland, Indien, Sydkorea og Brasilien? Hvordan er udmeldingen fra gruppen af lavindkomstlande G77?
2. Hvad vil det betyde for mennesker i Danmark, hvis udledningen af CO₂ fortsætter med at stige? Og hvad vil det betyde f.eks. for mennesker i Kenyas landdistrikter?
3. Er der andre aktører – f.eks. virksomheder eller byer / regioner / folkelige bevægelser – som I tror vil tage mere ansvar, hvis de globale bestræbelser ikke lykkes ved COP mødet i Paris i 2015?

Natur:

Bed eleverne gengive hvad Agroforestry er; diskuter fordele ved at anvende lokale planter.

Klima: Find temperaturkurver for Nairobi og sammenlign med andre byer i Kenya. Hvor store er de klimatiske forskelle inden for landets grænser? Hvilke regioner må defineres som aride eller semiaride områder?

Brug f.eks. www.dmi.dk eller

http://sdwebx.worldbank.org/climateportal/index.cfm?page=country_historical_climate&ThisRegion=Africa&ThisCCCode=KEN

Overvej også om eleverne kunne have glæde af en mere direkte kontakt og engagement f.eks. via:

Kontakt en afrikansk NGO: Prøv at kontakte f.eks. GOLD via www.goldkenya.org og fortæl, at I har læst om dem og gerne vil have en dialog med dem. Måske kunne I spørge, hvad et tilskud via fundraising kunne gå til, hvilke opgaver, de står med lige nu eller om hvordan de oplever klimaforandringerne.

Arranger en event: Det kan være et motionsløb eller en dansekonkurrence, hvor overskuddet går til en organisation, der arbejder med træplantning, klimatilpasning, miljø og fattigdomsbekæmpelse. Motiver evt. eleverne til at lave en event, hvor der samles ind til en organisation, der arbejder med træplantning, klimatilpasning, miljø og fattigdomsbekæmpelse. Lav først en plan over alle de aktiviteter der skal til: udvikling af koncept, omtale/annoncering, evt. indhentning af tilladelser, formidling om formålet, gennemførelse – fordeling af opgaver på dagen – osv.

De indsamlede midler kan f.eks. bruges til at støtte:

- Sidi Tanzania (afsnittet om små skala guldudvinding): <http://envaya.org/siditanzania>
- Mitraniketans Venner (støtter Ecocampus projektet og fattige stammefolks skolegang i Sydindien): <http://www.mitraniketans-venner.dk/>
- Greenbelt movement – se og vis f.eks. <https://www.youtube.com/watch?v=BQU7JOxkGvo>
- Andre små eller store organisationer, se liste over danske udviklingsorganisationer her: <http://globaltfokus.dk/om-os/medlemmer>

3. Dobbelttime: Menneskerettigheder som forudsætning for en bæredygtig udvikling

Samfund:

Bed som forberedelse eleverne læse case 3 om Get-to Green s. 18-21 og forbered dem på at de skal deltage i et rollespil.

Lav en kort forelæsning om menneskerettigheder og den rettighedsbaserede tilgang, inden rollespillet sættes i gang. Læs f.eks. mere her:

<http://menneskeret.dk/om-os/menneskerettigheder>; <http://www.faktalink.dk/titelliste/mere/mereintr>;

Forslag til metode ved rollespil:

6 elever har en rolle hver og resten bliver delt i to grupper, der bliver bedt om at iagttage og reflektere.

Situationen er: Et medlem af Get-to Green (GtG) er blevet fængslet uretmæssigt og gruppen er bekymret for hvad der sker med vedkommende og vil arbejde for at få ham løsladt.

Roller: et erfarent medlem af GtG, et forholdsvis nyt medlem af GtG, en korrump politibetjent, en leder af politistationen, et parlamentsmedlem for Mathare distrikt og en lokal NGO-arbejder, der arbejder med rettighedsbaseret træning. Lad gruppen forberede sig 10 min., hvor de aftaler de forskellige personers position i udgangssituationen og skitserer et forløb.

Efter øvelsen kan du bede eleverne beskrive:

1. Hvad skete der (relationer, dynamikker, forskellige aktørers valg)
2. Hvad fik det dig til at føle og tænke
3. Hvad kunne man gøre anderledes en anden gang

Geografi: Find stedet på et kort

Find et satellitbillede på GoogleEarth, Google maps eller lign. Søg på Nairobi og find hhv. centrum (city) og Mathare (nær Karura forest). Zoom ind og sammenlign områderne, hvordan ser der ud? Prøv også at finde Kibera Slum, Westlands og Karen. Nogle steder kan I finde fotos der viser de forskellige områder i Nairobi. Beskriv hvordan der ser ud, hvilke mennesker lever her, er det middelklasse, overklasse eller en fattig underklasse? Find evt. også de andre steder, der er omtalt som cases i hæftet.

4. Dobbelttime: Miljøkatastrofe - to vinkler: Digte og geografibegreber

Samfund og humaniora:

Bed eleverne læse case 4 om Nigeria, s. 22-25 og giv som hjemmeopgave at de skal skrive et digt om hvad klimaforandringer og miljøproblemer får dem til at føle, tænke og gøre. De kan måske skrive digtet ud fra en andens perspektiv, så de øver sig i at sætte sig i en anden persons sted.

Brug den ene time på at eleverne læser op af deres digte og diskuterer dem. Tal også om Nnimmo Basseys digt og diskuter hvilke målgrupper I mener, han kan nå med et digt som dette.

Brug næste time på casen om olieforurening i Nigeria, gengiv problemstillingen og diskuter hvordan vi som internationalt samfund kan bidrage til at løse problemer som det, der er sket i Nigerdeltaet.

Natur:

Undersøg hvad der karakteriserer et floddelta. Hvad er årsagen til at jorden typisk er meget frugtbar og antallet af arter (biodiversiteten) er høj nær floddeltaer? Brug en grundbog i geografi eller internettet.

Redegør for begrebet erosion. Hvad betyder det? Hvordan kan erosion påvirke landbrugsproduktion? På hvilken måde forstærker klimaforandringerne erosion? Hvordan kan man forhindre eller mindske erosion?

Prøv at brænde trækul:

Hvis I har mulighed og tid til en praktisk øvelse – se instruktion her: <http://virtuelgalathea3.dk/artikel/7-fremstilling-af-tr-kul>

Diskuter i forlængelse heraf: hvilke fordele er der ved at brænde trækul fremfor at brænde træet direkte? Hvorfor tror I der anvendes mere trækul i byerne end på landet? Diskuter fordele og ulemper ved at anvende træ og trækul frem for olie, og diskuter hvilke andre alternativer der er i f.eks. lande i Afrika.

5. Dobbelttime: Forurening og vand: Research, analyse og skriveopgave

Bed eleverne læse case 5 og 6 om Indien s. 26-34 inden timen.

Samfund:

Præsenter et samfundsfagligt begreb som Social Kapital og diskuter hvordan det kan bidrage til en analyse af et problemkompleks og en strategi for udvikling. Se mere f.eks. her: <http://www.hks.harvard.edu/programs/saguaro/about-social-capital>

Introducer evt. også Udviklingstrekanten, se www.CISU.dk og bed eleverne diskutere hvordan de tre sider af trekanten kan anvendes til at kvalificere og udbrede indsatsen for bæredygtig udvikling i Indien. Bed dem gengive betydningen af Fortalervirksomhed.

Bed eleverne skriv en artikel på 1000 ord om et valgfrit emne i relation til området, f.eks. forslagene s. 29. De kan også lave et interview med en relevant politiker, en embedsmand eller en lobbyist fra en erhvervsorganisation eller en NGO om Post 2015 målene eller klimaforhandlingerne. Instruer dem i at starte med at opdatere sig om spørgsmålene på internettet eller i dagspressen. Skriv en artikel om det f.eks. til den lokale avis.

Diskuter om storytelling ville kunne anvendes i nogle af de andre cases i dette hæfte.

Natur:

Prøv at gengive hvordan opsamling af regnvand og nedsivning af vand til grundvandet finder sted.

Beskriv hvad et konturkort er og hvordan det kan bruges i planlægningen af et projekt som Eco-campusprojektet.

Evaluerings: bed eleverne diskutere i små grupper: Hvad var godt? hvad var skidt? hvad kunne gøres bedre? - i forhold til undervisningsforløbet om Klima- og miljø i det globale Syd. Saml op i plenum.

Hæftet kan bidrage til at opfylde flg. krav i lærerplanerne:

Naturgeografi på Stx

- Produktionen og dens afhængighed af teknologisk udvikling og ressourcegrundlag, økonomi, kultur- og befolkningsforhold
- Produktionens miljøkonsekvenser og bæredygtighed
- Produktion, forbrug, teknologi, ressourcer og bæredygtighed

Geografi på HF enkeltfag

- Vejrforhold og klima
- Energistrømme og kredsløb i naturen
- Naturbetingede ressourcer, produktion og teknologi
- Befolknings- og erhvervsforhold

Samfundsfag på HF, Kultur og samfundsfagsgruppen:

- Demokrati, sociale og kulturelle forskelle, herunder velfærd og fordeling

Samfundsfag Htx B og C:

- Sammenhænge mellem økonomisk vækst, teknologisk udvikling og bæredygtig udvikling
- Demokrati og socialisation
- Demokratiformer og globalisering

Samfundsfag A:

- Fremme elevernes lyst og evne til at forholde sig til og deltage i den demokratiske debat og gennem undervisningens indhold og arbejdsformer engagere eleverne i forhold af betydning for demokratiet og samfundsudviklingen.
- Undersøge og sammenligne samfund på forskellige økonomiske udviklingsstrin, herunder samspillet mellem nationale og globale forhold